

Behøver rigtige drenge ikke lave lektier?

Lisbeth Fajstrup,
Institut for Matematiske Fag,
Aalborg Universitet
Foto: Lars Horn, Baghuset

Nynne Afzelius,
Akademiet for Talentfulde
Unge, Nørre Gymnasium

Kommentar til Dovne drenge eller dødbringende matematik, MONA 2012-1

Der er sat fokus på drengene i de senere år – som det køn der “taber” i forskellige sammenhænge hvor kvinder påstås at sætte dagsordenen og lave en “pigeskole” ud af eksempelvis gymnasiet. Det er prisværdigt at rapporten om drenge i gymnasiets B-niveau ikke forfalder til dette meget forsimplede syn på verden. Det er en meget lødig rapport om en ret lille undersøgelse som, også ifølge forfatterne selv, nok rejser flere spørgsmål end den svarer på.

Vi synes at der ud over de spørgsmål som rapporten selv rejser, er en række andre spørgsmål det kunne være relevant at overveje eller naturligtvis optimalt undersøge yderligere. Grundlæggende handler det om følgende hovedproblemstillinger: køn som markør, tilladt rollefordeling, ansvar for egen læring og opbygning af uddannelserne.

Køn som markør

Når vi beslutter at det handler om piger og drenge, risikerer vi så at overse noget? At ende der hvor vi kun ser køn og ikke de grupperinger som kønnene skjuler? Kunne det handle om noget andet? Kunne det f.eks. handle om forskellige elevtyper hvor hhv. piger og drenge er overrepræsenterede i de forskellige grupper? Risikerer vi i så fald at mudre billedet unødigt ved at dele eleverne efter køn – og (især) risikerer vi mon at forværre situationen for de elever der så ikke agerer “kønstypisk”? Og skaber vi så et unødigt og uønsket pres på eleverne for at agere sådan som deres køn tilsiger dem (“Rigtige drenge/piger ...”)?

Tilladt rollefordeling

Er “de dovne drenge” en naturlig reaktion på den foragt “de flittige piger” er blevet omtalt med gennem mange år? Den implicite antagelse: Genier er af hankøn, og genialitet er den rigtige måde at klare sig på (i matematik?).¹ “De flittige piger” arbejder sig til en god karakter, og det er ikke nær så fint. Drengene ved jo godt at selv de mest talentfulde skal træne og træne og træne for at blive gode til at spille fodbold. Kan man udnytte det til at forklare at alle skal øve sig for at blive gode til matematik? I øvrigt er billederne af “den dovne, velbegavede dreng” og “den lidt mindre dygtige, men meget pligtopfyldende pige” meget udbredte på lærerværelserne, så man kunne også fundere over eller optimalt undersøge: I hvor høj grad er elevernes forestillinger skabt af det omgivende samfund? I hvor høj grad er det måske endda en rollefordeling der er skabt af lærerne? Denne holdning hos lærerne kan via Rosenthaleffekten (at menneskers adfærd påvirkes af de forventninger omgivelserne giver udtryk for) måske forklare hvorfor drengene klarer sig bedre til mundtlig eksamen? Og i forhold til det er det naturligvis også interessant at se på hvordan stereotype forestillinger om køn påvirker elevernes ageren, og især interessant hvordan vi undgår en negativ spiral for drengene.

Ansvar for egen læring

En mulig fortolkning af rapporten er at drengene har klarer sig godt op igennem folkeskolen uden at lave lektier i noget synderligt omfang. I gymnasiet bliver det nødvendigt at lave lektier for at klare sig godt, og det gør de fleste piger så, men det gør de fleste drenge ikke. Som udenforstående tænker man uvægerligt: Hvorfor griber læreren ikke ind? Hvis sandheden er at drengene laver for få lektier? Og tilsvarende er det som lærer svært ikke at tænke: Hvorfor får det lov til at ske? Er det virkelig også sådan i mine klasser? En mulig udfordring er ansvar for egen læring som forudsætter at eleverne er modne og ansvarlige nok til selv at se hvornår det er nødvendigt med en indsats. Eller, som man ofte hører det udtrykt på lærerværelserne i forskellige forklædninger: “Hvis eleverne ikke laver deres lektier, er det ikke mit problem. Jeg er ikke ansat til at være politimand.” Rapporten nævner at flere af drengene på dette stadie måske ikke er modne nok til at se at det er nødvendigt med en større indsats. Måske drukner de helt enkelt i ansvaret for egen

1 Det er i øvrigt en myte der understøttes ved fantasifulde fortolkninger og indimellem ren fiktion i portrætter, biografier, historie og film om matematikere. Se eksempelvis Moon Duchin: *The Sexual Politics of Genius*. University of Chicago, 2004. <http://mduchin.math.tufts.edu/genius.pdf> Se også Terence Tao (Fieldsmedaljemedtager og en af nutidens helt store matematikere), <http://terrytao.wordpress.com/career-advice/does-one-have-to-be-a-genius-to-do-maths/>: “This “cult of genius” in fact causes a number of problems, since **nobody** is able to produce these (very rare) inspirations on anything approaching a regular basis, and with reliably consistent correctness..... Also, attributing success to innate talent (which is beyond one’s control) rather than effort, planning, and education (which are within one’s control) can lead to some other problems as well.”

læring? Er det en myte at drengene er mere umodne på dette tidspunkt – eller er der noget om snakken? Eller er det (igen) sådan at drengene ikke opdager at det bliver nødvendigt at hænge mere i med lektierne, fordi “koden” er at kun dumme elever (og piger) er nødt til at lave lektier?

Opbygning af uddannelser

I og med at skiftet falder sammen med overgangen mellem folkeskolen og gymnasiet, er det jo også naturligt at fundere over om forskellen i opbygning af undervisningen i folkeskolen og gymnasiet er af betydning. Og hvis de forskelle er af betydning, bør det så ikke undersøges dybere hvad forskellene egentlig er? Og hvilke af disse der betyder noget? En ændring som rapporten antydningvis peger på, handler om hvilke opgavetyper man kan løse, og hvilke forventninger man har til strategi ved opgaveløsning. Mens mange opgaver i folkeskolens matematik er af typen “gennemsku problemet, og løs det ved at tænke dig om”, er mange opgaver i gymnasiet af typen “gennemsku hvilken metode der skal bruges her, og anvend den”. En ændring som den her beskrevne forudsætter at man lærer meget mere udenad, at man mestrer nogle metoder på rygraden. Eksempelvis differentiation eller integration som de interviewede lærere mener pigerne er bedre til end drengene.² Mens den første opgavetype kan løses ved simpelthen at tænke sig om, forudsætter den anden type opgaver at man har forstået og husket en række forskellige metoder og i sættet uden hjælpemidler endda kan huske dele af pensum udenad – kompetencer som næppe opnås uden træning. Det fremgår ikke af rapporten hvordan det er gået med f.eks. “grafkendingsopgaver”³ som virkelig kræver forståelse af et helt nyt emne, men det kunne være interessant at vide. Opdager drengene ikke at opgaverne kræver en større indsats, eller giver de op over for de opgaver de ikke umiddelbart kan løse? Har forældrenes opfordring til at lave lektier i folkeskolen virket som “ulven kommer” når det i virkeligheden måske ikke var nødvendigt for at klare sig?

Sammenfatning

Hvis gymnasiet skal være studieforberedende, er det en nødvendig betingelse at eleverne lærer at arbejde med vanskeligt stof og i det hele taget at arbejde. En tolkning af rapporten er at mange meget lidt arbejdsomme elever åbenbart kan gennemføre gymnasiet, omend ikke med et bestået matematik B-niveau. Måske er det ikke primært et problem i matematik, men derimod et generelt problem. Hvis denne glimrende

2 Der er ikke bestemte opgavetyper som drenge hhv. piger klarer sig bedst i – bortset fra ensvinklede trekanter som netop kan klares uden nye metoder fra gymnasiets pensum.

3 Opgaver af typen: Her er to grafer. Hvilken kurve er graf for f , og hvilken for f' ?

rapport kan bidrage til at der tages fat i “de dovne” elever tidligere, vil det være til gavn for mange andre fag. Og for aftagerne.

Artiklens sidste ord synes at være meget centrale: “Det bør også overvejes hvordan forskellig elevpraksis bliver mødt – både den pligtopfyldende og den mere udfordrende. Begge praksisser er relevante i matematikundervisningen; det afgørende er at dosere dem og at kunne gennemskue hvilke der bliver anerkendt som rosværdige – og om det nu også er de ønskværdige.” Vi er helt enige.